

Šetření Komorový barometr: **ZKUŠENOSTI S PODNIKÁNÍM A NEJVĚTŠÍ PŘEKÁŽKY PODNIKÁNÍ**

O šetření

Cíl šetření

Cílem šetření Komorový barometr bylo získat od členů HK ČR informace o jejich aktuální ekonomické situaci a očekáváních pro nejbližší období. Zařazeno bylo rovněž několik mimořádných otázek věnovaných aktuálním tématům, mimo jiné situaci na trhu práce.

Cílová skupina

Zástupci mikro, malých, středních, ale i velkých firem působících v různých odvětvích ekonomiky napříč všemi kraji ČR. Celkem se do šetření zapojilo 450 respondentů.

Termín sběru dat

Od 18. 8. do 4. 9. 2025

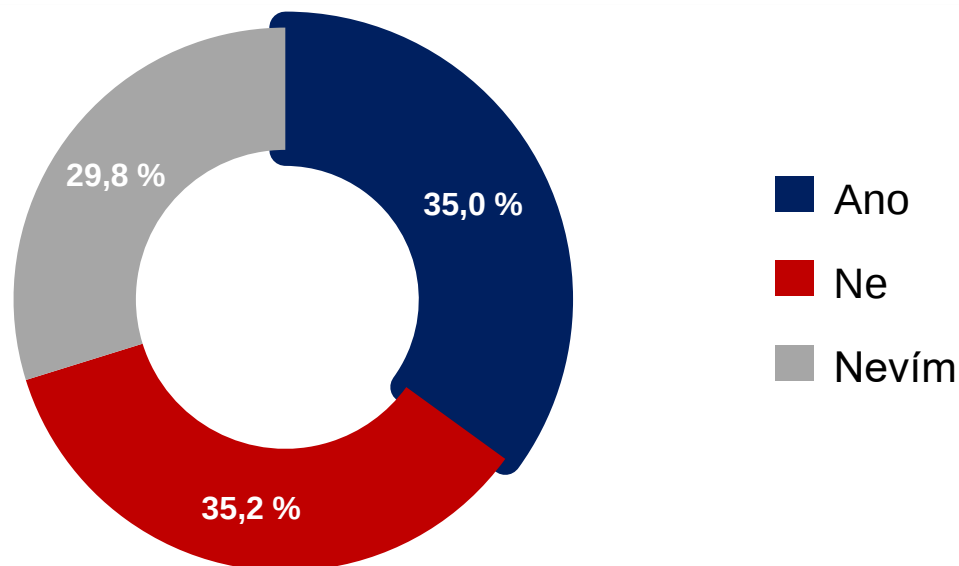

Rozdělení respondentů

Pro potřeby šetření jsou firmy rozděleny do následujících velikostních kategorií dle počtu zaměstnanců: mikro firmy (0-10), malé firmy (11-50), střední firmy (51-250), velké firmy (250+). Rozlišovaná odvětví zahrnují osobní služby, služby převážně pro podniky, stavebnictví, výrobu ve zpracovatelském průmyslu.

Soukromé podnikání je jedním z hlavních pilířů tržní ekonomiky. Vedle pozitivních aspektů, jako je potenciál vyššího příjmu než v případě zaměstnání nebo větší míra nezávislosti, s sebou ale přináší i řadu překážek a specifických problémů. Svých členů jsme se v rámci mimořádných otázek šetření dotazovali, jaká je jejich osobní zkušenost s podnikáním, resp. zda by podnikání doporučili svým blízkým.

Graf č. 1 Doporučili by podnikatelé podnikání jako způsob obživy svým blízkým?

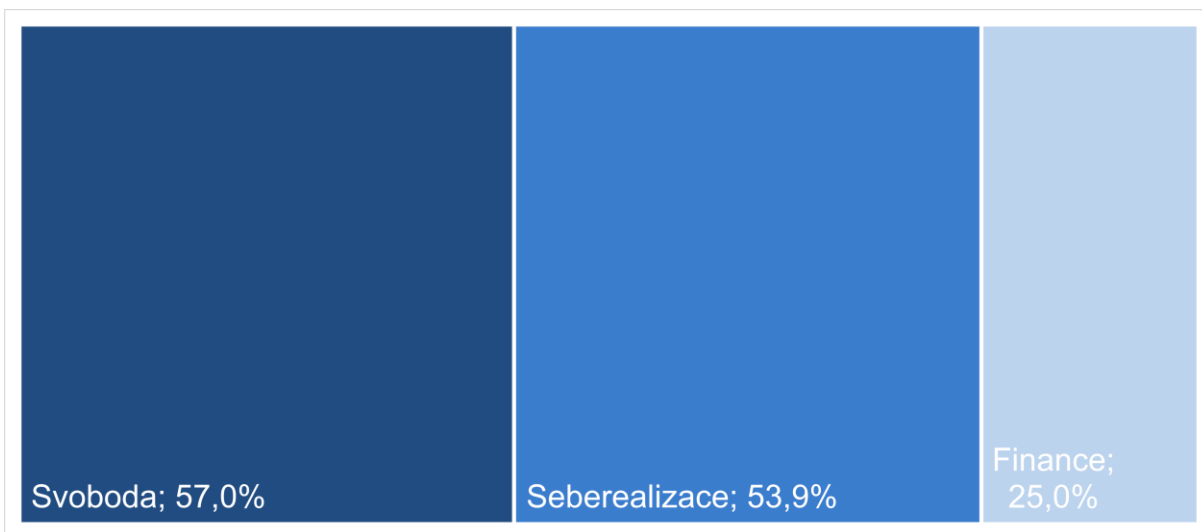

Zdroj dat: Hospodářská komora ČR; Komorový barometr; podzim 2025; 450 respondentů

Postoj dotazovaných podnikatelů je v této otázce rozporupný, resp. neurčitý. Více než třetina respondentů (35 %) by svým blízkým podnikání jako způsob obživy sice doporučila, ale přibližně stejná část (35,2 %) odpověděla opačně. Téměř 30 % podnikatelů pak zvolilo možnost Nevím. Částečně může jít o respondenty, kteří se nedokázali rozhodnout, zda převažují negativa nebo pozitiva, případně o respondenty, kteří nedokázali svou odpověď takto zobecnit.

Následně navazovala otázka s otevřenou odpovědí, kde podnikatelé dostali prostor upřesnit důvody pro svou odpověď, tedy proč by podnikání doporučili nebo nedoporučili.

Graf č. 2 Tři hlavní důvody, proč by respondenti podnikání svým blízkým doporučili

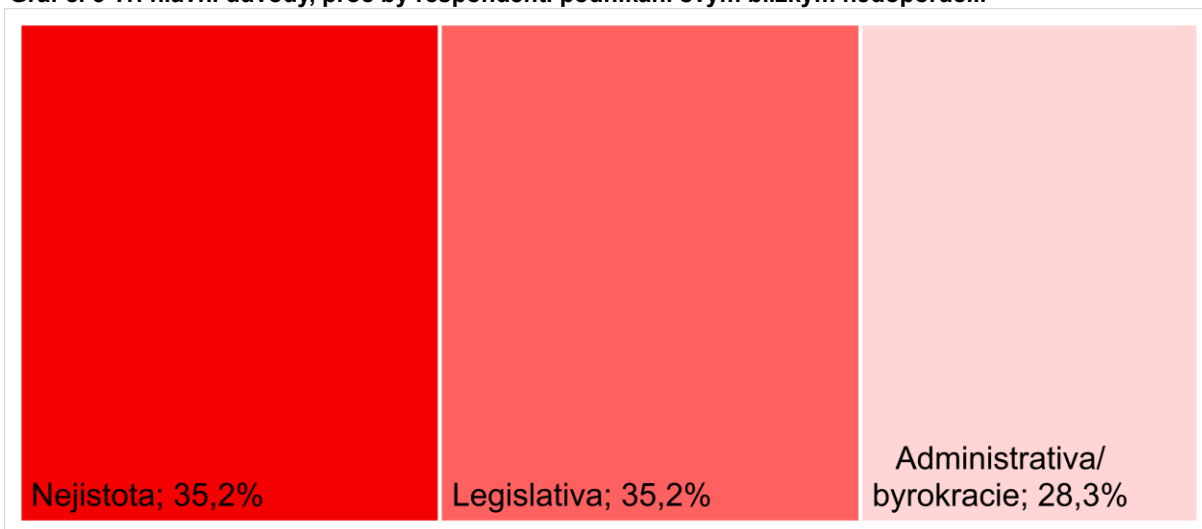

Zdroj dat: Hospodářská komora ČR; Komorový barometr; podzim 2025; 450 respondentů

Pozn.: Otázka umožňovala otevřenou odpověď, v rámci které respondenti mohli uvést i několik různých důvodů, proto součet procent v grafu není roven 100.

Nejrozšířenější v odpovědích respondentů, kteří by podnikání doporučili svým blízkým, je názor, že podnikání člověku přináší určitou volnost - např. v rozhodování, nakládání se svým časem, v kreativitě, rozvoji apod. Slovo „svoboda“ zaznívá v otevřených odpovědích vůbec nejčastěji, a to v 57 % z nich. Druhým nejvíce zmiňovaným pojmem je slovo „seberealizace“, které se objevuje v 53,9 % odpovědí. Mezi důvody pro doporučení podnikání se objevuje také ekonomická výhodnost podnikání, resp. potenciál vyššího příjmu. Tyto odpovědi jsou ale zastoupeny znatelně méně často než předchozí zmíněné důvody – finance, resp. výši příjmů ve své odpovědi zmiňuje 25 % podnikatelů. Tyto tři důvody v odpovědích jednoznačně dominují. Jakékoli další důvody se opakují výrazně méně často. Další výhody podnikání, které v odpovědích zaznívají zahrnují například dobrý pocit z tvorby hodnot a užitku pro společnost, možnost ovlivnit, s kým spolupracují nebo převzetí odpovědnosti za svůj život.

Graf č. 3 Tři hlavní důvody, proč by respondenti podnikání svým blízkým nedoporučili

Zdroj dat: Hospodářská komora ČR; Komorový barometr; podzim 2025; 450 respondentů

Pozn.: Otázka umožňovala otevřenou odpověď, v rámci které respondenti mohli uvést i několik různých důvodů, uvedeny jsou jen nejběžnější z nich.

Rovněž v důvodech, proč by někteří podnikatelé vlastní podnikání svým blízkým nedoporučili, je opakovaně zmiňováno několik stejných faktorů, které od doporučení podnikání odrazují. Více než třetina odpovědí (35,2 %) obsahuje slovo „nejistota“, zejména ve smyslu možnosti poklesu zakázek a výpadku příjmů. Ve stejné velké části odpovědí se respondenti vyjadřují také ke složitosti legislativy, těžké předvídatelnosti legislativního prostředí nebo jeho častým změnám. Ve 28,3 % odpovědí se vyskytují pojmy „administrativa“ a „byrokracie“. Podnikatelé upozorňují zejména na vysokou zátěž, kterou pro firmy představují, nebo například poukazují na skutečnost, že pro nového podnikatele může být velmi náročné se ve všech zákonných povinnostech zorientovat a vyhovět jim. Dva z tří hlavních důvodů, proč by podnikatelé podnikání nedoporučili někomu jinému tak vychází z kvality právního prostředí. Z dalších důvodů, které ale již zmiňoval výrazně užší okruh respondentů, lze například jmenovat také rychle rostoucí náklady, a tedy zvyšující se náročnost dosažení zisku nebo nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce.

Výsledky otázek lze shrnout konstatováním, že podnikání pravděpodobně nebude vhodným způsobem obživy univerzálně pro každého člověka. Rozhodujícími mohou být například osobní ambice jedince, jeho motivace nebo tolerance k riziku a nejistotě. Zajímavým zjištěním, vyplývajícím z pohledu samotných podnikatelů na podnikání, je také skutečnost, že zatímco důvody, proč by respondenti podnikání doporučili, jsou dány charakteristikami podnikání jako takového (autonomie, potenciál příjmů, kreativita), hlavní důvody, proč by podnikání naopak nedoporučili, jsou z velké části důsledkem přístupu státu k regulaci podnikatelské činnosti.

Graf č. 4 Největší očekávané překážky při rozvoji podnikání v roce 2026

Pozn.: Otázka umožňovala zvolit více možností, proto součet procent v grafu není roven 100.

Respondentům jsme v podzimním vydání Komorového barometru rovněž kladli tradiční otázku, jaké největší překážky pro rozvoj podnikání očekávají v následujícím roce. Tyto překážky přímo určují podmínky pro podnikání, a ovlivňují tak nejen výkonnost české ekonomiky, ale také zkušenosti s podnikáním, ochotu v podnikání pokračovat, případně s ním začít, a souvisí tak i s výše popsanou otázkou.

V souladu s výsledky minulých šetření označily firmy za nejpálčivější situaci na českém trhu práce. Bezmála 6 z 10 firem za jednu z největších překážek rozvoje podnikání označilo vysoké náklady na pracovní sílu. Ty jsou částečně dány zdaněním práce, ale ve velké míře také nedostatkem pracovníků, tedy nízkou nabídkou na trhu práce. Nedostatek kvalifikované pracovní síly označila jako překážku více než polovina respondentů (51,1 %), a jedná se tak o druhou nejčastěji zmiňovanou bariéru. Necelá polovina firem (47,6 %) jako překážku hodnotí také míru regulatorní a administrativní zátěže ze strany státu, kterou při svém podnikání musí nést. Ačkoli v některých minulých letech (např. během pandemie Covid-19) byly tyto tři překážky (nebo pouze některé z nich) vystřídány aktuálními problémy, zpravidla se vždy umísťují na předních místech komorových šetření. Přestože lze pozorovat ze strany státu dílčí úsilí zmírnit nejvýznamnější problémy (např. antibyrokratické balíčky, tzv. flexinovela zákoníku práce, zvýšení kvót pro zahraniční pracovníky a další), je s ohledem na dlouhodobé výsledky šetření pravděpodobné, že uvedené problémy jsou v ekonomice hluboce zakořeněné, a pro jejich skutečné řešení bude třeba provést další, především strukturální a systémové kroky. Za povšimnutí stojí také skutečnost, že regulatorní a administrativní zátěž, a s tím související složitost legislativy, se objevují mezi hlavními důvody, proč by respondenti podnikání nedoporučili jako způsob obživy svým blízkým. Nejen tedy, že tato překážka komplikuje fungování již zaběhlých firem, ale mohla by s ohledem na odpovědi podnikatelů představovat také podstatnou bariéru pro začátek nových podnikatelů a snižovat zájem o podnikání.

Pro zhruba čtvrtinu respondentů (23,8 %) představuje problém také slabá poptávka. Ta může být z jedné strany důsledkem cyklického vývoje (pozvolný nástup oživení tuzemské ekonomiky, stagnace německé ekonomiky atd.) ale může být také způsobena mikroekonomickými problémy jednotlivých firem spočívajícími například ve slabém marketingu nebo zastaralé nabídce zboží (případně služeb). Význam této překážky by mohl mírnit příznivý makroekonomický vývoj. 19,3 % respondentů hodnotí jako překážku také požadavky na udržitelnost. Tento specifický druh regulace zahrnující ochranu životního prostředí, sociální otázky nebo protikorupční opatření totiž sice sleduje bezpochyby významné společenské cíle, ale zároveň pro řadu firem může představovat podstatné zvýšení administrativní zátěže, vyšší náklady nebo ovlivnit jejich schopnost získat externí financování.

Pozitivně lze hodnotit, že jen relativně malá část firem označila za problém nedostatek vlastního kapitálu (10,4 %) a podmínky pro získání financování (7,8 %). V rámci iniciativy Česko na křižovatce totiž Hospodářská komora ČR upozornila na řadu strukturálních problémů české ekonomiky a riziko ztráty konkurenceschopnosti v jejich důsledku. Transformace ekonomiky a přechod k produkci s vyšší přidanou hodnotou si vyžádá nemalé investice jak na straně státu, tak na straně firem. Srovnatelně malá část respondentů (8 %) označila jako problematický aktuální nárůst bariér v zahraničním obchodě. To může souviset s tím, že přímý export do USA, kde je situace co do podmínek zahraničního obchodu nejméně předvídatelná, představuje pouze nízké jednotky procent z celkového objemu českého exportu. Nárůst bariér v zahraničním obchodě se tak projevuje spíše ve snížení poptávky ze strany obchodních partnerů vyvážejících do USA, kterým české firmy zajišťují subdodávky. Zbýlé možnosti odpovědí na otázku, včetně podílů firem, které je zvolily, zachycuje výše umístěný graf č. 4.

Detailní pohled na odpovědi firem rozdělené na velikostní skupiny dle počtu zaměstnanců a dle odvětví, v kterém firmy působí, nemá na pořadí největších překážek rozvoje podnikání ve většině vliv – tři hlavní problémy, kterým různé kategorie firem čelí, jsou obdobné. Rozdíly v četnosti některých odpovědí ale existují.

Mikro firmy pravděpodobně z důvodu nižšího počtu zaměstnanců méně často (ale stále mezi hlavními problémy) označují jako překážku náklady na pracovní sílu (45,6 % z nich) a nedostatek kvalifikované pracovní síly (31,5 % z nich). V každé z ostatních velikostních kategorií tyto možnosti přitom zvolilo 55 až 67 % respondentů. Mikro firmy také častěji pociťují nedostatek vlastního kapitálu. Ten za překážku považuje každá pátá mikro firma, zatímco v malých a středních firmách takto odpověděly pouze jednotky procent respondentů (8,6 % a 4,7 %). Z velkých firem tuto odpověď neuvedl dokonce žádný respondent. Související problém – podmínky pro získání financování – se rovněž týká spíše firem menších velikostí. Častěji než mikro firmy se s ním ale potýkají malé firmy, z kterých odpověď zvolilo 16,4 % respondentů. V rámci mikro firem pak šlo o 8,1 % respondentů. Ve větších kategoriích (střední a velké firmy) se tento problém týkal pouze nízkých jednotek procent firem. Důvodem může být objem realizovaných a plánovaných investic, který má tendenci s velikostí firmy narůstat. Malé firmy se tak mohou nacházet v situaci, kdy mají sice zájem realizovat významnější investice, ale z pohledu finančních institucí mohou být vnímány jako příliš rizikové, na rozdíl od středních a velkých firem. Menší rozšíření tohoto problému v rámci mikro firem pak může souviset s jejich menší investiční aktivitou nebo preferencí pro méně rizikové využití vlastních zdrojů.

Specifickým problémům čelí také velké firmy, které častěji než ostatní velikostní kategorie zmiňovaly jako překážku požadavky na udržitelnost. Odpověděla tak více než třetina velkých firem (34,5 %), zatímco odpovědi v ostatních velikostních kategoriích se pohybovaly v rozmezí 15 % až 20 % respondentů. Právě na velké firmy totiž požadavky na udržitelnost v první fázi primárně cílí. Nepřímo ale mohou zasáhnout i řadu firem menších velikostí, které jsou například zapojeny do dodavatelsko-odběratelských řetězců velkých firem. Pravděpodobně kvůli svému většímu zapojení do mezinárodního obchodu velké firmy také častěji než firmy ostatních velikostí zmiňují jako překážku bariéry v zahraničním obchodě (19 % z nich a pouze jednotky procent v každé ze zbylých velikostních skupin).

V odvětvovém rozdělení lze pozorovat silnější nedostatek pracovních sil ve stavebnictví, kde tuto překážku jako jednu ze svých odpovědí zvolilo vysokých 70,9 % firem. V každém ze zbylých rozlišovaných odvětví možnost volila vždy zhruba polovina firem. Pro firmy působící ve stavebnictví a ve zpracovatelském průmyslu představuje významnější problém také dostupnost (fyzická i cenová) vstupů. V obou odvětvích možnost zvolila zhruba pětina firem, což může mimo jiné souviset s často vysokou surovinovou a zejména energetickou náročností podnikatelské činnosti v těchto odvětvích a nárůstem ceny elektřiny a plynu v posledních letech. V odvětví osobních služeb možnost zvolilo 12,5 % respondentů a 7,2 % z firem poskytujících služby převážně pro podniky. Bariéry v zahraničním obchodě jsou větší překážkou pro firmy ze zpracovatelského průmyslu (možnost zvolilo 16,2 % z nich). Důvod může být v jeho významnější orientaci na export, než je tomu v případě ostatních odvětví, z kterých možnost vybraly vždy pouze jednotky procent firem.